

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ NACIONALINĘ ŽEMĖS TARNYBĄ PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS

2021 m. spalio 19 d. Nr. 4D–2021/1–1070
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Augustinas Normantas gavo X (toliau vadinama ir Pareiškėjas) skundą dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos (toliau vadinama ir NŽT) Vilniaus miesto skyriaus tarnautojų galimai biurokatiškų veiksmų (neveikimo) vykdant valstybinės žemės sklypo (kadastro Nr. <...>) dalies pardavimo Pareiškėjui procedūrą.

2. Skunde Seimo kontrolieriui Pareiškėjas, be kita ko, nurodo:

2.1. „[...] 2021 m. vasario 19 d. kreipiausi į Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Vilniaus miesto skyrių (toliau – Skyrius) su prašymu „Dėl valstybinės žemės sklypo dalies pirkimo“ (reg. Nr. 49FP–654; [...]), kuriuo paprašiau inicijuoti man priklausančios žemės sklypo dalies (valstybinės žemės) pardavimo procesą.

Vėliau sužinojau, kad įmoką už valstybinės žemės sklypo dalį, skirtą man nuosavybės teise priklausančiam garažui (unikalus Nr. <...>, plane pažymėtas 7G1p; toliau – Garažas), buvo sumokėję mano tėvai, kai minėtas garažas bendrosios jungtinės nuosavybės teise dar priklausė jiems.

Dėl šios priežasties 2021 m. kovo 8 d. kreipiausi į Skyrių su prašymu „Dėl pažymos išdavimo“ [...]. 2020 m. balandžio 2 d. gavau Skyriaus raštą „Dėl informacijos pateikimo“ (reg. Nr. 49SD–14.49.136E. [...]), kuriuo Skyrius pateikė informaciją apie mano tėvų atliktą įmoką.“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta)

2.2. „[...] 2021 m. balandžio 7 d. dovanojimo sutartimi mano tėvai padovanojo man minėtas įmokas už Garažui skirtą valstybinės žemės sklypo dalį, todėl 2021 m. balandžio 8 d. raštu „Dėl valstybinės žemės pirkimo – pardavimo sutarties pasirašymo“ kreipiausi į Skyrių (reg. Nr. 49FP–1601; [...]), kuriuo pateikiau visus reikalingus dokumentus bei paprašiau Skyriaus parengti ir atsiųsti valstybinės žemės sklypo dalies pirkimo – pardavimo sutarties projektą, kad galėčiau pasirašytinai susipažinti bei organizuoti šios sutarties pasirašymą.“

2.3. „[...] 2021 m. gegužės 11 d. gavau Skyriaus 2021–05–11 raštą Nr. 49SD–4845–(14.49.136E.) „Dėl informacijos pateikimo“, kuriuo man buvo atsiųstas parengtas valstybinės žemės pirkimo – pardavimo sutarties projektas [...].“

2.4. „[...] Su projektu susipažinau, jį pasirašiau ir kartu su prašymu tęsti žemės sklypo (kadastro Nr. <...>), esančio <...>, Vilniuje, dalies pardavimo procedūrą 2021 m. gegužės 20 d. nusiunčiau Skyriui (reg. data 2021–05–11, reg. Nr. 49SD–4845–(14.49.136E.) [...].“

2.5. „[...] Beveik du mėnesius nesulaukęs jokių žinių ir į mane nesikreipus notarui dėl žemės sklypo dalies pirkimo – pardavimo sutarties pasirašymo, **2021 m. liepos 13 d.** paskambinau atsakingai Skyriaus darbuotojai J. M. ir paklausiau, kodėl taip ilgai į mane nesikreipė notaras. Man

buvo atsakyta, kad notarai galimai atostogavo, dėl to užtruko, kad jiems buvo parašyta, kad kitą savaitę jie turėtų „susijudinti“. Kitaip tariant, **buvau informuotas, kad procesas užtruko dėl notaro kaltės**. Minėtą pokalbį įrašiau [...].“

2.6. „[...] 2021 m. liepos 22 d. man paskambino iš Vilniaus rajono 1 notarų biuro ir informavo, kad vakar, t. y. 2021 m. liepos 21 d., jie gavo sutarties projektą. Tai labai nustebino, nes J. M. man sakė, kad čia, neva, buvo notaro biuro kaltė, kad jiems viskas buvo perduota. Išgirdęs tai, įjungiau pokalbio įrašymą ir pasitikslinau, ar vakar gavo sutarties projektą. Man buvo atsakyta teigiamai. Buvo suderintas laikas atvykti pasirašyti sutartį. Jeigu pašnekovė sakė tiesą, gaunasi, kad Skyriaus darbuotoja J. M. man melavo ir sutarties projektą notarų biurui pateikė po 62 kalendorinių dienų po to, kai gavo mano pasirašytą sutarties projektą su kitais dokumentais.“

2.7. „[...] Valstybinės žemės pirkimo – pardavimo sutartį pasirašiau 2021 m. liepos 29 d.“

2.8. „[...] Iš situacijos aprašymo matyti, kad **valstybinės žemės pirkimo procesas man užtruko 5,5 mėnesio**. Valstybinės žemės pirkimo – pardavimo projektą pasirašiau ir su kitais dokumentais Skyriui pateikiau 2021 m. gegužės 20 d., tuo tarpu sutartis notarų biurui buvo pateikta tik 2021 m. liepos 21 d., pasirašyta 2021 m. liepos 29 d.“

3. Pareiškėjas skunde Seimo kontrolieriaus prašo:

„[...] 1. ištirti skundžiamų pareigūnų veiksmus, pripažinti mano skundą pagrįstu;

2. Nacionalinės žemės tarnybos direktoriui siūlyti imtis priemonių, kad pareigūnai laikytųsi teisės aktuose numatytų terminų; [...].“

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Iš Pareiškėjo kartu su skundu pateiktų dokumentų nustatyta:

4.1. Pareiškėjas su 2021 m. vasario 19 d. prašymu kreipėsi į NŽT Vilniaus miesto skyrių prašydamas „[...] inicijuoti man priklausančio Sklypo dalies (valstybinės žemės) pardavimo procesą [...].“

4.2. NŽT Vilniaus miesto skyrius 2021 m. gegužės 11 d. raštu Nr. 49SD–4845–(14.49.136E.) „Dėl informacijos pateikimo“ pateikė Pareiškėjui susipažinimui ir pasirašymui valstybinės žemės pirkimo – pardavimo sutarties projektą.

Minėtame skundžiamos institucijos rašte, be kita ko, buvo nurodyta, jog „[...] informuojame, kad tolimesnis Žemės sklypo pirkimo – pardavimo dokumentų tvarkymas bus vykdomas, kai Jūs Skyriui pateiksite pasirašytinai susipažintą sutarties projektą.“

4.3. Pareiškėjas 2021 m. gegužės 20 d. pranešimu, adresuotu NŽT Vilniaus miesto skyriui ir pasirašytu kvalifikuotu el. parašu, el. paštu vilniaus.miestas@nzt.lt, išsiuntė NŽT Vilniaus miesto skyriui savo pasirašytą valstybinės žemės pirkimo – pardavimo sutarties egzempliorių, prašydamas tęsti žemės sklypo (kadastro Nr. <...>) dalies pardavimo procedūrą.

5. Dėl Pareiškėjo skunde nurodytų aplinkybių Seimo kontrolierius su paklausimu kreipėsi į NŽT, be kita ko, skundžiamos institucijos prašydamas: pateikti NŽT Vilniaus miesto skyriaus atsakymo Pareiškėjui į jo 2021 m. vasario 19 d. prašymą kopiją; pateikti faktą, jog Pareiškėjo pasirašytas valstybinės žemės pirkimo – pardavimo sutarties projektas NŽT Vilniaus miesto skyriuje buvo gautas 2021 m. gegužės 20 d., patvirtinančio arba tai paneigiančio dokumento kopiją; informuoti, kada ir koku NŽT Vilniaus miesto skyriaus raštišku pranešimu Pareiškėjas buvo informuotas apie valstybinės žemės pirkimo – pardavimo sutarties pasirašymo vietą ir laiką, kaip tai numatyta *Naudojamų kitos paskirties valstybinės žemės sklypų pardavimo ir nuomos taisyklių* 20 punkte; jei toks raštiškas NŽT Vilniaus miesto skyriaus pranešimas nebuvo siųstas – nurodyti to priežastis; nurodyti, kada NŽT Vilniaus miesto skyrius perdavė Vilniaus rajono 1 notarų biurui visus

dokumentus, kurie buvo būtini žemės sklypo (kadastro Nr. <...>) dalies pirkimo – pardavimo sutarčiai su Pareiškėju sudaryti; patvirtinti arba paneigti Pareiškėjo skunde Seimo kontrolieriui nurodytas aplinkybes, susijusias su Pareiškėjui galimai neteisingos informacijos dėl valstybinės žemės pirkimo – pardavimo sutarties projekto perdavimo notarų biurui, pateikimu; jei NŽT Vilniaus miesto skyrius perdavė Vilniaus rajono 1 notarų biurui visus dokumentus, kurie buvo būtini žemės sklypo (kadastro Nr. <...>) dalies pirkimo – pardavimo sutarčiai su Pareiškėju sudaryti, tik 2021 m. liepos 21 d. – nurodyti to priežastis.

6. Atsakydama į Seimo kontrolieriaus paklausime iškeltus klausimus NŽT pateikė paaiškinimą, kuriame, be kita ko, nurodė:

6.1. „[...] Informuojame, kad **Skyrius** [*pastaba*: NŽT Vilniaus miesto skyrius] **Pareiškėjui į jo 2021 m. vasario 19 d. prašymą (reg. Nr. 49FP–654)** (toliau – Prašymas), kuriame nurodyta „Prašau inicijuoti man priklausančios Sklypo dalies (valstybinės žemės) pardavimo procesą ir aukščiau nurodytais kontaktais informuoti mane apie tolimesnius veiksmus, kuriuos turiu atlikti, norint įsigyti minėtą Sklypo dalį, taip pat jo kainą“, **raštu neatsakė. Skyriaus teigimu, „Pareiškėjui ne vieną kartą buvo teikiamos konsultacijos telefonu.** Konsultacijų metu paaiškinta Pareiškėjui, kad R. G. [asmens duomenys neskelbtini] už jam skirtą Žemės sklypo dalį buvo sumokėjęs 2008 m. spalio 9 d. ir šios įmokos galėtų būti perleistos notariškai dabartiniam pastato –garažo savininkui bei užskaitytos perkant Žemės sklypo dalį. Taip pat Pareiškėjui telefonu buvo paaiškinta, kokia tvarka yra atliekamas notarinis įmokų perleidimas. Po šio pokalbio X 2021 m. kovo 8 d. kreipėsi į Skyrių su prašymu „Dėl pažymos išdavimo“.

Pažymime, kad Skyriaus 2021 m. balandžio 2 d. raštu Nr. 49SD–3315–(14.49.136 E.) „Dėl informacijos pateikimo“ Pareiškėjui buvo pateikta pažyma apie R. G. atliktas įmokas, taip pat buvo priimtas Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Vilniaus miesto skyriaus vedėjo 2021 m. balandžio 2 d. įsakymas Nr. 49VĮ–568–(14.49.2.) „Dėl Vilniaus apskrities viršininko 2008 m. rugsėjo 11 d. įsakymo Nr. 2.3.–11577–(01) pakeitimo“, vietoj R. G. įrašant X [...]“.

6.2. „[...] Skyrius, atsakydamas į Pareiškėjo 2021 m. balandžio 8 d. prašymą „Dėl valstybinės žemės pirkimo – pardavimo sutarties pasirašymo“, prie kurio buvo pateikti papildomi dokumentai (2021 m. balandžio 7 d. įmokų už žemę dovanojimo sutarties kopija, 2021 m. balandžio 8 d. patvirtinimas, kad adresu <...>, Vilniuje, ūkinė veikla nevykdoma, asmens dokumento kopija), parengė valstybinės žemės pirkimo – pardavimo sutarties projektą ir 2021 m. gegužės 11 d. raštu Nr. 49SD–4845–(14.49.136 E.) „Dėl informacijos pateikimo“ pateikė Pareiškėjui susipažinti.

Pareiškėjui 2021 m. gegužės 20 d. pateikus kvalifikuotu elektroniniu parašu pasirašytą liepos 7 d. įsakymas Nr. 49VĮ–1273–(14.49.2.) „Dėl naudojamo kitos paskirties valstybinės žemės sklypo (kadastro Nr. <...>), esančio <...>, Vilniuje, dalies pardavimo X“ (toliau – Įsakymas) [...]“.

6.3. „[...] Pareiškėjas Skyriaus raštišku pranešimu nebuvo informuotas apie valstybinės žemės pirkimo – pardavimo sutarties pasirašymo vietą ir laiką, nes dėl didelio notarų užimtumo patys notarai derina sutarčių pasirašymo laiką su valstybinės žemės pirkėjais.“

6.4. „[...] **Skyrius 2021 m. liepos 19 d. lydraščiu Vilniaus rajono 1–ajam notarų biurui perdavė valstybinės žemės pirkimo – pardavimo sutarties projektą su papildomais dokumentais** (Įsakymu ir žemės sklypo planu) ir nurodė Pareiškėjo kontaktinius duomenis [...]“.

6.5. „[...] pagal Rašto nagrinėjimo metu Skyriaus pateiktus dokumentus ir informaciją, esančią Nacionalinės žemės tarnybos dokumentų valdymo sistemoje, Skyrius 2021 m. liepos 19 d. lydraščiu [...] perdavė Vilniaus rajono 1–ajam notarų biurui valstybinės žemės pirkimo – pardavimo sutarties projektą su papildomais dokumentais. Atsižvelgdami į tai, **Pareiškėjo teiginio** [*pastaba*: Pareiškėjo skunde Seimo kontrolieriui nurodytos aplinkybės, susijusios su Pareiškėjui galimai neteisingos informacijos dėl valstybinės žemės pirkimo – pardavimo sutarties projekto perdavimo notarų biurui], **paneigti negalime.**“

6.6. „[...] Informuojame, kad, Rašto nagrinėjimo metu, Skyrius pateikė informaciją, kad Prašymo nagrinėjimas Skyriuje buvo vykdomas etapais, stengiantis laikytis nustatytų terminų. **Dėl**

objektyvių priežasčių, kai dalis darbuotojų turi nedarbingumą ar atostogauja, dėl didelių darbo krūvių bei darbuotojų kaitos buvo neišlaikyti teisės aktuose nustatyti terminai.“

7. Kartu su skundžiamos institucijos pateiktu paaiškinimu, be kita ko, buvo gauti dokumentai, iš kurių nustatyta:

7.1. Pareiškėjas su 2021 m. kovo 8 d. prašymu „Dėl pažymos išdavimo“ kreipėsi į NŽT Vilniaus miesto skyrių, prašydamas išduoti pažymą apie jo tėvo sumokėtas įmokas už Pareiškėjo planuojamą pirkti žemės sklypo (kadastro Nr. <...>) dalį;

7.2. NŽT Vilniaus miesto skyrius 2021 m. balandžio 2 d. raštu Nr. 49SD–3315–(14.49.136E.) Pareiškėjo 2021 m. kovo 8 d. prašyme nurodytą informaciją pateikė;

7.3. Pareiškėjas 2021 m. balandžio 8 d. prašymu „Dėl valstybinės žemės pirkimo – pardavimo sutarties pasirašymo“ informavo NŽT Vilniaus miesto skyrių apie jam 2021 m. balandžio 7 d. dovanojimo sutartimi perleistas įmokas už valstybinės žemės sklypo (kadastro Nr. <...>) dalį bei prašė „[...] parengti ir atsiųsti valstybinės žemės sklypo dalies pirkimo – pardavimo sutarties projektą [...]“;

7.4. Pareiškėjo pasirašyta valstybinės žemės pirkimo – pardavimo sutartis NŽT Vilniaus miesto skyriui buvo pateikta 2021 m. gegužės 20 d.;

7.5. NŽT Vilniaus miesto skyriaus vedėjas 2021 m. liepos 7 d. priėmė įsakymą Nr. 49VĮ–1273–(14.49.2.), kuriame buvo numatyta, kad Pareiškėjui perduodama 31 kv. m. ploto valstybinės žemės sklypo (kadastro Nr. <...>) dalis;

7.6. NŽT Vilniaus miesto skyriaus Sutarčių perdavimo notarų biurui sąraše, kuris buvo sudarytas 2021 m. liepos 19 d., o Vilniaus rajono 1–ajame notarų biure gautas 2021 m. liepos 21 d., įrašyta, jog tvirtinimui yra perduodama ir su Pareiškėju sudaroma valstybinės žemės pirkimo – pardavimo sutartis;

7.7. analizuojant NŽT Vilniaus miesto skyriaus tarnautojų valstybinės žemės sklypo (kadastro Nr. <...>) dalies pirkimo – pardavimo procese rengtų (vizuotų) dokumentų datas, pastebėtina, jog pvz.: 2021 m. balandžio 2 d. raštas Nr. 49SD–3315–(14.49.136 E.) Pareiškėjui buvo parengtas 2021 m. kovo 19 d., o NŽT Vilniaus miesto skyriaus vedėjo pasirašytas, užregistruotas ir išsiųstas 2021 m. balandžio 2 d.; NŽT Vilniaus miesto skyriaus vedėjo 2021 m. liepos 7 d. įsakymas Nr. 49VĮ–1273–(14.49.2.) parengtas 2021 m. birželio 11 d., kitų NŽT Vilniaus miesto skyriaus tarnautojų pavizuotas 2021 m. birželio 15 d. ir 2021 m. birželio 30 d., o NŽT Vilniaus miesto skyriaus vedėjo pasirašytas 2021 m. liepos 7 d.

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

8. Lietuvos Respublikos įstatymai

8.1. Seimo kontrolierių įstatymo:

„2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. Biurokratizmas – tokia pareigūno veika, kai vietoj reikalų sprendimo iš esmės laikomasi nereikalingų ar išgalvotų formalumų, nepagrįstai atsisakoma spręsti pareigūno kompetencijai priklausančius klausimus, vilkinama priimti sprendimus ar atlikti savo pareigas bei kitaip blogai ar netinkamai valdoma (atsisakoma informuoti asmenį apie jo teises, sąmoningai pateikiamas klaidinantis ar netinkamas patarimas ir t. t.). Biurokratizmu taip pat laikomas toks pareigūnų darbas, kai nevykdomi arba blogai vykdomi įstatymai ar kiti teisės aktai.

[...]

12 straipsnis. Seimo kontrolierių tiriami skundai

1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje.“

8.2. Valstybės tarnybos įstatymo:

„16 straipsnis. Valstybės tarnautojų pareigos

1. Valstybės tarnautojai privalo:

[...]

4) tinkamai atlikti pareigybės aprašyme nustatytas funkcijas ir laiku bei kokybiškai atlikti pavedamas užduotis;

5) laikytis šiame įstatyme, kituose teisės aktuose nustatytų valstybės tarnautojų veiklos ir tarnybinės etikos principų ir taisyklių, [...]"

9. Kiti teisės aktai

9.1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 (aktuali Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. lapkričio 23 d. nutarimo Nr. 933 redakcija) patvirtintose Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėse (toliau vadinama – Aptarnavimo taisyklės) numatyta:

„25. Prašymai, išskyrus prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tą pačią darbo dieną, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos. [...]"

9.2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. kovo 9 d. nutarimu Nr. 260 patvirtintų Naudojamų kitos paskirties valstybinės žemės sklypų pardavimo ir nuomos taisyklių (akto redakcija, galiojusi nuo 2019 m. gruodžio 21 d. iki 2021 m. rugsėjo 2 d.) (toliau vadinama – Taisyklės):

„2. Asmenys pagal Taisyklės gali įsigyti nuosavybėn:

[...]

2.2. žemės sklypus prie individualių automobilių garažų ar garažų statybos ir eksploatavimo bendrijų garažų (išskyrus žemės sklypus prie metalinių garažų). Žemės sklypai prie garažų statybos ir eksploatavimo bendrijų garažų parduodami bendrosios dalinės nuosavybės teise garažų savininkams.

[...]

16. Nacionalinės žemės tarnybos teritorinis padalinys, turėdamas visus Taisyklių 12 punkte nurodytus dokumentus ir sprendimą suformuoti žemės sklypą (jeigu žemės sklypas nebuvo suformuotas prašymo parduoti žemės sklypą (jo dalį) pateikimo metu), **per mėnesį:**

[...]

16.4. Parengia valstybinės žemės pirkimo – pardavimo sutarties projektą (pagal Taisyklių 1 priedą).

[...]

19. Nacionalinės žemės tarnybos teritorinis padalinys parengtą valstybinės žemės pirkimo – pardavimo sutarties projektą įteikia arba išsiunčia registruotu laišku (įteikiant) pirkėjui. Pasirašydamas sutarties projekte arba atskiru raštu pirkėjas patvirtina, kad sutinka su perkamo žemės sklypo kaina ir kitomis sutarties projekte išdėstytomis žemės sklypo pirkimo sąlygomis.

Nacionalinės žemės tarnybos vadovas ar jo įgaliotas teritorinio padalinio vadovas **per 10 darbo dienų nuo valstybinės žemės pirkimo – pardavimo sutarties projekto suderinimo su pirkėju** priima sprendimą parduoti žemės sklypą ar jo dalį arba prašymo netenkinti. Jeigu priimamas sprendimas parduoti žemės sklypą, jame nurodoma, kad žemės sklypą leidžiama parduoti valstybinės žemės pirkimo – pardavimo sutarties projekte nurodytomis sąlygomis. Sutarties projektas pridedamas prie sprendimo parduoti žemės sklypą arba jo dalį kaip neatskiriamas priedas.

[...]

20. Nacionalinės žemės tarnybos teritorinis padalinys **per 5 darbo dienas po sprendimo parduoti žemės sklypą priėmimo įteikia pasirašytinai arba išsiunčia registruotu laišku (įteikiant) pirkėjui pranešimą**, kuriame nurodo sumą, kurią jis turi sumokėti už parduodamą žemės sklypą. Ši suma apskaičiuojama iš valstybinės žemės pirkimo – pardavimo sutarties projekte nurodytos žemės sklypo kainos atėmus sumą, pirkėjo sumokėtą už valstybinės žemės sklypo ir

Nacionalinės žemės tarnybos patikėjimo teisės įregistravimą Nekilnojamojo turto registre. Pranešime nurodoma finansų įstaiga (skyrius, filialas), sąskaitos, į kurią turi būti pervedama nurodyta suma, numeris, taip pat sutarties pasirašymo vieta ir laikas. Jeigu įteikiamame ar išsiunčiamame pranešime sutarties pasirašymo vietos ir laiko nurodyti nėra galimybės, nustačius sutarties pasirašymo vietą ir laiką, pirkėjui įteikiamas pasirašytinai ar išsiunčiamas registruotu laišku (įteikiant) atskiras pranešimas. [...]"

9.3. Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2020 m. sausio 3 d. įsakymu Nr. 1P-8-(1.3.) patvirtintose Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos darbuotojų etikos ir elgesio taisyklėse (toliau vadinama – Elgesio taisyklės) numatyta:

„6. Nacionalinės žemės tarnybos darbuotojas privalo:

[...]

6.13. užtikrinti priimamų sprendimų ir veiksmų skaidrumą, prireikus pateikti savo sprendimų priėmimo motyvus.“

10. Teismų praktika

10.1. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Specialiosios teisėjų kolegijos 2014 m. liepos 21 d. nutartyje (bylos Nr.2-68-3-22350-2014-8), be kita ko, nurodyta:

„[...] valstybei nuosavybės teise priklausančios žemės pardavimo ir nuomos santykiai, nepaisant pardavimo ar nuomos subjektų teisinio statuso bei to, jog sutarties dalykas yra valstybinės žemės sklypas, yra reguliuojami privatinės, bet ne viešosios teisės normų. **Be teisės aktais priskirtų valdžios, t. y. viešojo administravimo funkcijų, valstybė ir savivaldybės dalyvauja ir civiliniuose teisiniuose santykiuose kaip lygiateisiai šių teisinių santykių subjektai įgyvendinantys atitinkamas turtines teises bei pareigas, susijusias su valstybei, kaip civilinės teisės subjektui, priklausančiu nekilnojamuoju turtu.** Dalyvaudama šiuose santykiuose, valstybė ir savivaldybė atlieka veiksmus, kurie vertintini kaip juridiniai faktai, sukuriantys, pakeičiantys ar panaikinantys atitinkamas subjektines civilines teises ir pareigas. Taigi **viešojo administravimo institucijų veikla šioms institucijoms dalyvaujant civiliniuose teisiniuose santykiuose, nėra viešasis administravimas** (žr., pvz., Specialiosios teisėjų kolegijos 2013 m. liepos 9 d. nutartį Nr. T-74, priimtą byloje A. K. v. Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Kėdainių skyrius, 2013 m. liepos 10 d. nutartį Nr. T-84, priimtą byloje A. Ž. Montrimas v. Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos, Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Širvintų žemėtvarkos skyrius, 2014 m. balandžio 29 d. nutartį Nr. T-60-2014, priimtą byloje Z. K. U. v. A. S. ir kt.).“

10.2. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. kovo 1 d. nutartyje (administracinė byla Nr. A⁵⁰²–1605/2012), be kita ko, nurodyta:

„[...] Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1999 m. gegužės 11 d., 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimai, 2004 m. lapkričio 5 d. išvada). Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. gegužės 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁰–655/2005). Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo [...] 1 straipsnyje, apibrėžiančiame aptariamo įstatymo paskirtį, nustatyta, jog šis įstatymas sudaro prielaidas įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms; nustato viešojo administravimo principus, viešojo administravimo sritis, viešojo administravimo subjektų sistemą ir administracinės procedūros organizavimo pagrindus; garantuoja asmenų teisę apskusti viešojo administravimo subjektų veiksmus, neveikimą ar administracinius sprendimus, taip pat **teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų, skundų ir pranešimų nagrinėjimą**; įtvirtina kitas asmenų ir viešojo administravimo subjektų teises ir pareigas viešojo administravimo srityje. Viešojo administravimo

įstatymo 3 straipsnyje nurodyta, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo, subsidiarumo ir kitais šioje įstatymo normoje išvardytais principais. Tai reiškia, jog **kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų** (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei **gero administravimo, atsakingo valdymo principų** (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.).“

Tyrimo išvados

11. Išanalizavęs Pareiškėjo skunde nurodytas faktines aplinkybes, kartu su skundu gautą bei tyrimo metu surinktą informaciją, taip pat teisinį reglamentavimą bei nagrinėjamam atvejui reikšmingą teismų praktiką (pažymos 8–10 punktai), susijusius su galimu NŽT Vilniaus miesto skyriaus tarnautojų valstybinės žemės pirkimo – pardavimo proceso vilkinimu, Seimo kontrolierius daro šias išvadas:

11.1. pirmiausia atkreiptinas dėmesys į tai, kad, nepaisant subjektų teisinio statuso (nagrinėjamu atveju viešojo administravimo subjekto – NŽT) bei to, jog sutarties dalykas yra valstybinės žemės sklypas, valstybinės žemės pirkimo – pardavimo sutarties sudarymas yra civiliniai teisiniai santykiai, nes valstybei nuosavybės teise priklausančios žemės pardavimo teisiniai santykiai yra reguliuojami privatinės, bet ne viešosios teisės normų. Tai patvirtina ir dėl valstybės (savivaldybių) dalyvavimo civiliniuose santykiuose suformuota teismų praktika (pažymos 10.1 punktas). Tuo pagrindu konstatuotina, kad nagrinėjamu Pareiškėjo atveju NŽT Vilniaus miesto skyriaus priimti sprendimai ruošiant ir derinant su Pareiškėju valstybinės žemės sklypo (kadastro Nr. <...>) dalies pirkimo – pardavimo pasirašymo procesą, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriui Seimo kontrolierių įstatyme nustatytą kompetenciją (pažymos 8.1 punktas), negali būti vertinami, t. y. Seimo kontrolierius nėra įgaliotas tirti šių sprendimų teisėtumo, pagrįstumo ir tikslingumo. Todėl šio tyrimo metu Seimo kontrolierius pasisako tik dėl NŽT Vilniaus miesto skyriaus tarnautojų veiksmų (galimo neveikimo) tinkamo teisės aktų taikymo nagrinėjant Pareiškėjo NŽT pateiktus kreipimusis aspektu;

11.2. pasisakydamas dėl Pareiškėjo skunde nurodyto teiginio, jog jam valstybinės žemės pirkimo procesas užtruko 5,5 mėnesio (pažymos 2.8 punktas), Seimo kontrolierius pažymi, kad Pareiškėjas nepagrįstai valstybinės žemės proceso pradžia laiko jo 2021 m. vasario 19 d. kreipimąsi (pažymos 2.1 punktas), kuriuo jis prašė inicijuoti valstybinės žemės sklypo (kadastro Nr. <...>) dalies pirkimo – pardavimo procesą. Pastebėtina, kad NŽT teritorinio padalinio pareigą per mėnesį parengti valstybinės žemės pirkimo – pardavimo sutarties projektą sąlygoja Taisyklių 12 punkte nurodytų visų dokumentų, kurių pateikimas priklauso ir nuo valstybinę žemę ketinančių pirkti asmenų, gavimo (pažymos 9.2 punktas). Todėl nagrinėjamu atveju Pareiškėjui tik 2021 m. balandžio 8 d. raštu pateikus visus reikiamus dokumentus valstybinės žemės sklypo (kadastro Nr. <...>) dalies pirkimo – pardavimo sutarties projektui rengti (pažymos 2.2, 6.2, 7.3 punktai), NŽT Vilniaus miesto skyrius privalėjo pradėti valstybinės žemės sklypo dalies pirkimo – pardavimo procesą;

11.3. kadangi Seimo kontrolierius, atlikdamas tyrimą pagal pareiškėjo skundą, negali konstatuoti tam tikrų faktinių aplinkybių buvimo / nebuvimo, todėl pabrėžtina, jog šio tyrimo metu NŽT nurodytos aplinkybės dėl žodinio atsakymo į Pareiškėjo 2021 m. vasario 19 d. raštišką prašymą (Pareiškėjui teiktą konsultacijų telefonu (pažymos 6.1 punktas)) Seimo kontrolieriaus negali būti nei patvirtintos, nei paneigtos. Nepaisant to, šiuo atveju konstatuotinas Aptarnavimo taisyklių nuostatų (pažymos 9.1 punktas) pažeidimo atvejis. Taip teigtina remiantis tuo, jog į kiekvieną viešojo administravimo institucijoje gautą ir užregistruotą raštišką asmens kreipimąsi besikreipusiam asmeniui privalo būti atsakyta raštu. Seimo kontrolierius pastebi, kad tinkamu laikytinas NŽT Vilniaus miesto skyriaus tarnautojų siekis atliekamų užduočių įgyvendinimo operatyvumui užtikrinti pasitelkti įvairias priemones (tarp jų ir pareiškėjų informavimo žodžiu (telefonu) apie jų atliktinus veiksmus siekiant tam tikros paslaugos gavimo), tačiau teisės aktai aiškiai ir įsakmiai nustato, kad į

raštišką pareiškėjo kreipimąsi privalo būti pateiktas raštiškas institucijos atsakymas (sprendimas). To NŽT Vilniaus miesto skyriui nepadarius dėl Pareiškėjo 2021 m. vasario 19 d. raštiško prašymo, konstatuotinas Aptarnavimo taisyklių nuostatų pažeidimo atvejis;

11.4. SK tyrimo metu surinkta medžiaga (pažymos 6.4, 6.5 ir 7.6 punktai) patvirtinto Pareiškėjo skunde nurodytą aplinkybę dėl jam suteiktos klaidinančios informacijos apie Vilniaus rajono 1-ajam notarų biurui valstybinės žemės pirkimo – pardavimo sutarties projekto su papildomais dokumentais pateikimą (pažymos 2.5 punktas). Vertindamas tai, Seimo kontrolierius pabrėžia, jog Valstybės tarnybos įstatymo nuostatos (pažymos 8.2 punktas) įpareigoja valstybės tarnautojus laikytis teisės aktuose nustatytų valstybės tarnautojų veiklos ir tarnybinės etikos principų ir taisyklių, tačiau nagrinėjamu atveju yra akivaizdu, kad NŽT Vilniaus miesto skyriaus tarnautoja Pareiškėjui suteikė klaidinančią informaciją dėl jį dominančio klausimo ir tuo pažeidė minėtojo Valstybės tarnybos įstatymo ir Elgesio taisyklių nuostatas (pažymos 8.2, 9.3 punktai);

11.5. svarbu akcentuoti ir tai, kad tyrimo metu NŽT pateikti paaiškinimai dėl užsitęsusio valstybinės žemės sklypo dalies pirkimo – pardavimo proceso ir tokiu būdu pažeistų Taisyklių nuostatų (pažymos 9.2 punktas) Seimo kontrolieriui yra suprantami, tačiau nelaikytini pateisinamais. Seimo kontrolierius pabrėžia, kad teisės aktai įsakmiai nurodo viešojo administravimo subjekto pareigą laikytis nustatytų terminų pareiškėjų prašymų ir skundų išnagrinėjimui, todėl šio įpareigojimo skundžiama institucija turi paisyti. Seimo kontrolierius taip pat pastebi, jog kylantys techniniai nesklaidumai ir didelis darbo krūvis negali būti pateisinama priežastis dėl padaryto teisės aktų pažeidimo. Laiku ir tinkamai neatliekant viešojo administravimo subjektui priskirtų funkcijų yra pažeidžiama asmenų teisė į tinkamą viešąjį administravimą;

11.6. remdamasis tyrimo medžiaga (pažymos 7.7 punktas), Seimo kontrolierius taip pat atkreipia dėmesį į tai, jog, bent jau nagrinėjamu atveju, NŽT Vilniaus miesto skyriuje parengtų dokumentų pasirašymo (nuo atsakingų valstybės tarnautojų (darbuotojų) parengto dokumento vizavimo iki NŽT Vilniaus miesto skyriaus vedėjo pasirašymo) procesas, Seimo kontrolieriaus įsitikinimu, užtrunka per ilgai. Įvertinęs tai, Seimo kontrolierius siūlo į tai atkreipti NŽT direktoriaus dėmesį ir imtis priemonių šioms esamiems institucijos veiklos trūkumams, kurie sąlygoja teisės aktuose nustatytų terminų pareiškėjų prašymams (skundas) išnagrinėti pažeidimus, pašalinti;

11.7. atsižvelgęs į tai, kad NŽT Vilniaus miesto skyrius, nors ir pavėluotai, tačiau įgyvendino valstybinės žemės sklypo (kadastro Nr. <...>) dalies pirkimo – pardavimo procesą ir sudarė su Pareiškėju valstybinės žemės pirkimo – pardavimo sutartį (pažymos 2.8 ir 7.6 punktai), Seimo kontrolierius už šį atvejį nesiūlo spręsti tarnybinių (drausminių) nuobaudų skyrimo atsakingiems NŽT Vilniaus miesto skyriaus darbuotojams klausimo, tačiau atkreipia NŽT direktoriaus dėmesį į netoleruotiną terminų, įgyvendinant NŽT Vilniaus miesto skyriuje valstybinės žemės pirkimo – pardavimo procesą, pažeidimo atvejį.

12. Remdamasis tuo, kas pirmiau išdėstyta, Seimo kontrolierius konstatuoja, jog NŽT Vilniaus miesto skyriaus tarnautojų veiksmai (neveikimas), vykdant valstybinės žemės sklypo dalies pardavimo Pareiškėjui procedūrą, turi biurokratizmo požymių (pažymos 8.1 punktas), todėl konstatuotinas gero administravimo, atsakingo valdymo principų (pažymos 10.2 punktas) pažeidimo atvejis, o Pareiškėjo skundas pripažintinas pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

13. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:

X skundą dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos tarnautojų neveikimo pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

14. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 ir 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius **Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriui Laimonui Čiakui** rekomenduoja:

14.1. su atsakingais Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Vilniaus miesto skyriaus tarnautojais aptarti šioje pažymoje nustatytą Pareiškėjo teisės į gerą viešąjį administravimą pažeidimo bei netoleruotiną terminų, įgyvendinant Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Vilniaus miesto skyriuje valstybinės žemės pirkimo – pardavimo procesą, pažeidimo atvejį bei imtis veiksmų užtikrinant, kad panašių atvejų būtų išvengta ateityje;

14.2. atsižvelgiant į šioje pažymoje padarytas išvadas (pažymos 11.4 punktas), imtis priemonių užtikrinant, jog Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Vilniaus miesto skyriaus tarnautojų elgesys būtų grindžiamas Lietuvos Respublikos tarnybos įstatyme įtvirtintais pagrindiniais valstybės tarnautojų veiklos ir tarnybinės etikos principais;

14.3. atkreipti dėmesį į NŽT Vilniaus miesto skyriuje parengtų dokumentų pasirašymo (nuo atsakingų valstybės tarnautojų (darbuotojų) parengto dokumento vizavimo iki NŽT Vilniaus miesto skyriaus vedėjo pasirašymo) proceso per ilgą trukmę ir imtis priemonių šiems esamiems institucijos veiklos trūkumams, kurie sąlygoja teisės aktuose nustatytų terminų pareiškėjų prašymams (skundas) išnagrinėti pažeidimus, pašalinti.

Primename, kad Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas